

ชื่อวิทยานิพนธ์ การยอมรับต่อโครงการเกษตรอินทรีย์ของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าวในจังหวัดปทุมธานี
ผู้วิจัย นายสมบุญ เนียมแดง **ปริญญา** เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมการเกษตร)
อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร.จินดาภิเษกทอง (2) รองศาสตราจารย์ ดร.สมจิต โยธะคง
ปีการศึกษา 2549

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา (1) สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าวในจังหวัดปทุมธานี (2) ระดับ การยอมรับต่อโครงการเกษตรอินทรีย์ของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าวในจังหวัดปทุมธานี (3) ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับขั้นตอนในการปฏิบัติและความรู้ความเข้าใจด้านต่างๆของโครงการเกษตรอินทรีย์

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ศึกษาเฉพาะสมาชิกกลุ่มเกษตรกร ผู้ปลูกข้าวโครงการเกษตรอินทรีย์ในจังหวัดปทุมธานี จำนวน 158 ราย จากประชากรทั้งหมด 262 ราย การเก็บข้อมูลใช้แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 45 ปี แรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.16 คน พื้นที่ทำการเกษตรเป็นของตนเอง ร้อยละ 51.3 ประสบการณ์ในการทำการเกษตรอินทรีย์ ส่วนใหญ่ทำการเกษตรอินทรีย์เกี่ยวกับการปลูกข้าว ร้อยละ 70.5 ประเภทของปุ๋ยที่นิยมใช้หลายชนิดรวมกันร้อยละ 46.9 รายได้ภาคการเกษตร ได้แก่ รายได้การทำนาเฉลี่ย 167,200 บาท ทำสวนเฉลี่ย 11,360.76 บาท และรายได้จากทำไร่ 1 ราย รายได้ 250,000 บาท เกษตรกรส่วนใหญ่มีความเห็นว่า การทำการเกษตรอินทรีย์มีประโยชน์ในระดับปานกลาง โดยแหล่งเงินทุนในการทำการเกษตรมากกว่าครึ่งหนึ่ง มาจากหลายแหล่งรวมกัน ที่เหลือใช้ทุนตัวเองและทุนจากการกู้ยืม หรือทุนสนับสนุนการทำการเกษตรอินทรีย์ สมาชิกกลุ่มเกษตรกรส่วนใหญ่ยอมรับเทคโนโลยีเกษตรอินทรีย์ไปปฏิบัติ ด้านการเลือกพื้นที่เพาะปลูกที่ไม่ใช้สารเคมีในปริมาณมาก ร้อยละ 79.7 พื้นที่ดินมีความอุดมสมบูรณ์ ร้อยละ 71.5 ด้านการเตรียมเมล็ดพันธุ์ที่เก็บรักษาโดยไม่ใช้สารเคมี ร้อยละ 96.2 การใช้เมล็ดพันธุ์ที่ได้มาตรฐานการผลิตจากแปลงผลิตเมล็ดพันธุ์ปฏิบัติร้อยละ 34.8 ด้านการจัดการดินการไม่เผาตอซัง ฟางข้าวในแปลงนาเกษตรกรนำไปปฏิบัติทั้งหมด และการนำดินไปวิเคราะห์เพื่อหาเพื่อหาความเหมาะสมในการเจริญเติบโต ปฏิบัติร้อยละ 96.2 การใช้ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมักและปุ๋ยพืชสดปฏิบัติร้อยละ 93.7 ด้านการป้องกันกำจัดศัตรูพืช การปลูกพืชหมุนเวียนเพื่อตัดวงจรของแมลง และศัตรูพืชปฏิบัติ ร้อยละ 95.6 การไม่ใช้สารเคมีในการกำจัดโรคและแมลงร้อยละ 60.8 ยกเว้นไม่ยอมรับการใช้เมล็ดพันธุ์ที่ได้มาตรฐานที่ผลิตจากแปลงผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว ส่วนของปัญหา ได้แก่การขาดความรู้ในการผลิต และการเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์ข้าวไว้ใช้ เมล็ดพันธุ์ข้าวมีราคาแพง ปัญหาด้านวัตถุดิบที่ใช้ในการทำปุ๋ยอินทรีย์ ด้านขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติตามโครงการฯ ดังนั้นจึงควรกำหนดแนวทางการส่งเสริมการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการผลิต และการเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์อย่างถูกวิธี ในการอบรมเกษตรอินทรีย์ควรชี้ให้เห็นถึงประโยชน์การทำเกษตรอินทรีย์อย่างชัดเจน และควรส่งเสริมให้เกษตรกรมีการทำปุ๋ยอินทรีย์ให้มากขึ้น ควรส่งเสริมการรวมกลุ่มแบบมีส่วนร่วม สร้างองค์กรกลุ่มที่เข้มแข็ง และยั่งยืน

คำสำคัญ การยอมรับ เกษตรอินทรีย์ เกษตรกรผู้ปลูกข้าวในจังหวัดปทุมธานี

Thesis title: An Adoption of the Organic Agricultural Project by Rice Farmers' Group Members in PathumThani Province

Researcher: Mr.Somboon Neamtang ; **Degree:** Master of Agriculture (Agricultural Extension); **Thesis advisors:** (1) Dr.Jinda Khlibtong, Associate Professor ; (2) Dr.Somchit Yotakhong, Associate Professor ; **Academic year:** 2006

ABSTRACT

This research had the objective to study (1) the social and economic conditions of the agriculturists growing rice in Pathumthani Province; (2) the acceptance levels on the organic agriculture project of the agriculturists growing rice in Pathumthani Province; and (3) the problems and suggestions related to the procedures, knowledge and understanding of the organic agriculture project.

The research samples consisted of 158 (from 262) agriculturists, who were the members of the organic agriculture project in Pathumthani Province. The data were collected through the interviews while the collected data were then analyzed by the computer program. The statistics used in the research included frequency, percentage, minimum , maximum , average and standard deviation. The research found that the agriculturists were 45 years old in average. The household labor was about 2.16 persons. According to the research, 51.3% of the agriculturists had their own agricultural area. Most of the agriculturists, namely 70.5% had the experience on the organic rice agriculture while 46.9% preferred using various kinds of fertilizers. The agricultural income was derived from the paddy field operation (167,200 Baht), gardening (11,369.76 Baht) and farming (250,000 Baht). Most of the agriculturist agreed that the organic agriculture provided the benefits for them in the medium level as half of the agricultural fund source was derived from many sources including the loan and support fund. Most of the agriculturists accepted the technology of organic agriculture. According to the study, 79.7% of the agriculturist did not use the chemicals in the great amount; 71.5% agreed on the land abundance; 96.2% prepared the seeds without any chemicals utilization; 34.8% used the standardized seeds; 96.2% performed the soil management and analysis with no straw burning; 93.7% used the organic fertilizer, biological fertilizer and green manure; 95.6% performed the pests prevention and crops rotation; 60.8% did not used the chemicals in pests elimination. The problems found in this research were the lack of production knowledge and seeds storage, expensive seeds, problems related to materials for organic fertilizer and agricultural procedures. Therefore, the guidelines of agricultural and trainings should be established to provide the appropriate production knowledge and seeds storage. Concerning the agricultural trainings, the benefits of organic agriculture should be clearly emphasized so that the agriculturists could realize the benefits of organic agriculture and produce more organic fertilizer. In addition, the group participation, strong and sustainable organization should be also enhanced.

Keywords: Acceptance, Organic Agriculture, Agriculturists Growing Rice in Pathumthani Province